

Спеціалізованій вченій раді
Ужгородського національного університету
Д 61.051.07
88000, м. Ужгород, вул. Капітульна, 26

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора

Зьолки Валентина Леонідовича

на дисертацію Лисаковського Романа Володимировича «Адміністративно-правові аспекти співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Сучасний процес розвитку демократичного суспільства та необхідність подолання високого рівня корупції в Україні зумовили створення державних інституцій у сфері реалізації антикорупційної політики. Як наслідок, дані фактори призвели до потреби чіткого визначення мети, функціоналу, постановки вичерпних завдань усіх антикорупційних інституцій.

Державне бюро розслідувань є державним правоохоронним органом, діяльність якого спрямовується на запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище, судьями та працівниками правоохоронних органів, військовослужбовцями, в межах реалізації своїх законодавчо визначених повноважень. Небезпека таких кримінальних правопорушень полягає в тому, що суб'єкти їх вчинення мають значний вплив на

прийняття рішень, що можуть мати серйозні наслідки для держави та суспільства в цілому, підриваючи довіру громадян до державних інституцій.

З огляду на підслідність Державного бюро розслідувань можна стверджувати, що даний орган посідає провідне місце у системі правоохоронних органів, а тому постає особливо гостра необхідність у належному забезпеченні умов незалежності його функціонування. Разом з тим, діяльність Державного бюро розслідувань не є ізольованою, а навпаки – складність розслідування підслідних кримінальних правопорушень часто вимагає співпраці з іншими правоохоронними органами. Беручи до уваги зазначене, з метою створення дієвої системи протидії злочинності, уникнення дублювання повноважень різних правоохоронних органів, актуальним є дослідження співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами.

Для забезпечення результативного процесу подолання високопосадової злочинності в Україні пріоритетне значення має саме поступове та аргументоване запровадження ефективних механізмів співпраці правоохоронних органів в національну правову площину. У сукупності вищенаведені фактори підкреслюють актуальність та важливість досліджуваної тематики дисертаційної роботи Р.В. Лисаковського в сучасних умовах.

Оцінка обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У дисертації здійснено огляд наукових джерел та окреслено методологію дослідження, з'ясовано поняття та зміст адміністративно-правових аспектів співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами, проаналізовано генезу адміністративно-правового забезпечення співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами, охарактеризовано функції та повноваження Державного бюро розслідувань, розкрито адміністративно-правове регулювання співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами, виокремлено принципи організації та діяльності Державного бюро розслідувань

як суб'єкта взаємодії з іншими правоохоронними органами, охарактеризовано зарубіжний досвід організації правоохоронних органів у контексті діяльності Державного бюро розслідувань, визначено напрями оптимізації адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва Державного бюро розслідувань. Проведений науковий аналіз дозволяє підтвердити самостійний внесок Р.В. Лисаковського у дослідження проблематики адміністративно-правових аспектів співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами.

Результати дисертаційного дослідження Р.В. Лисаковського є науково обґрунтованими і послідовно розкритими, що відображено в загальній структурі роботи, яка складається з анотації державною та англійською мовами, списку публікацій здобувача за темою дисертації, вступу, трьох розділів, які об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У вступі дисертації обґрунтовано актуальність теми, її новизну та визначено загальні характеристики роботи. У першому розділі проведено огляд наукових джерел адміністративно-правових аспектів співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами та методологія їх дослідження, з'ясовано поняття та зміст адміністративно-правових аспектів співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами, проаналізовано генезу адміністративно-правового забезпечення співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами. У другому розділі проаналізовано правове забезпечення взаємодії Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами. У третьому розділі охарактеризовано зарубіжний досвід організації правоохоронних органів у контексті діяльності Державного бюро розслідувань та сформовано напрями оптимізації адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва Державного бюро розслідувань.

Достовірність та наукова новизна отриманих результатів дисертаційного дослідження обумовлюється використанням необхідних загальнонаукових та спеціально-наукових методів дослідження. Догматичний метод уможливив аналіз наукових джерел, адміністративно-правового забезпечення діяльності Державного бюро розслідувань, практики застосування норм, що стосуються співпраці з іншими правоохоронними органами, власне тлумачення термінів: «співпраця Державного бюро розслідувань», «адміністративно-правові аспекти співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами», «функції Державного бюро розслідувань», «адміністративно-правове регулювання співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами»(*підрозділи 1.1., 1.2., 2.1., 2.2.*). За допомогою порівняльного методу співставлено та виокремлено особливості зарубіжного досвіду організації правоохоронних органів у контексті діяльності Державного бюро розслідувань(*підрозділ 3.1.*). Герменевтичний метод сприяв з'ясуванню поняття та змісту адміністративно-правових аспектів співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами, функцій, принципів організації та діяльності Державного бюро розслідувань, а також інтерпретації положень нормативно-правових актів у сфері протидії злочинності(*підрозділи 1.2., 2.1., 2.3., 3.2.*). За допомогою історичного методу охарактеризовано процес становлення та розвитку Державного бюро розслідувань, а також адміністративно-правового забезпечення його співпраці з іншими правоохоронними органами(*підрозділи 1.3., 2.2.*). За допомогою системно-функціонального методу співпраця Державного бюро розслідувань досліджена крізь призму різних елементів: нормативного забезпечення, суб'єктів, напрямів, рівнів(*підрозділи 2.2., 3.2.*). Це сприяло її розгляду як цілісної системи, що відобразило роль і місце Державного бюро розслідувань серед інших правоохоронних органів. Статистичний метод став основою для висвітлення стану розслідування кримінальних проваджень Державним бюро розслідувань

(*підрозділ 1.3.*). За допомогою аксіологічного методу висвітлено принципи організації та діяльності Державного бюро розслідувань, проаналізовано положення професійної етики працівників Державного бюро розслідувань, що мають вплив і на процес співпраці з іншими правоохоронними органами (*підрозділ 2.3.*). Під час дослідження були застосовані й інші методи пізнання.

Достовірність наукових положень дисертації досягнуто також завдяки дослідженню значної кількості джерел наукового характеру, оскільки робота ґрунтується на системному аналізі правових актів взаємодії Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами, дослідженні наукових праць українських та іноземних науковців і практиків, а також аналітичних матеріалів, що дозволяють у комплексній, логічній формі простежити основні концептуальні недоліки законодавства щодо взаємодії Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами та обґрунтувати напрямки вдосконалення законодавства та правозастосування у сфері протидії високопосадовій злочинності.

Оцінюючи новизну отриманих результатів дисертаційної роботи Р.В. Лисаковського, необхідно звернути увагу, що це є одне з перших системних досліджень, у якому комплексно та з урахуванням новітніх досягнень правової науки проаналізовано адміністративно-правові аспекти співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами, а також сформульовано пропозиції щодо вдосконалення сучасної візії відповідної співпраці.

Зокрема, у дисертаційній роботі проведено історико-правове дослідження усіх спроб, що стосуються створення і забезпечення функціонування Державного бюро розслідувань, що дозволило визначити авторську періодизацію, яка пов'язана в основному із прийняттям відповідного правового регулювання і складається з: першого періоду (1996 – 2011 роки); другого періоду (2012 – 2015 роки); третього періоду (2016 рік – дотепер).

Автор акцентує увагу на недостатньому нормативному забезпеченні аспектів співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами та констатує необхідність детальнішого врегулювання форм взаємодії, сутності заходів спільної діяльності, критеріїв їх ефективності, ролі кожного суб'єкта у такому процесі.

Проаналізовано принципи організації та діяльності Державного бюро розслідувань, що дозволило стверджувати їх фундаментальну роль в утвердженні даного органу як ефективного суб'єкта протидії злочинності. Разом з тим, процесу взаємодії Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами характерні власні засади та керівні ідеї, що зумовлено специфікою їх відносин, правового статусу, завдань та цілей. Дослідивши теоретичні доробки у сфері спільної діяльності правоохоронних органів, автор пропонує доповнити їх систему такими:

1) принцип чіткої комунікації – розроблення чітких ліній зв'язку з метою забезпечення своєчасного і точного обміну інформацією, в тому числі протоколів для спілкування під час надзвичайних або критичних ситуацій;

2) принцип взаємної поваги – співпраця має базуватися на спільному розумінні цілей і завдань, повноважень кожного правоохоронного органу;

3) принцип спільного підходу – розробка стратегії досягнення спільних цілей та завдань, спільне планування, навчання та координація діяльності;

4) принцип постійного вдосконалення – Державне бюро розслідувань та інші правоохоронні органи повинні регулярно оцінювати результати співпраці, переглядати спільні стратегії, визначати напрями вдосконалення взаємодії та оперативно вносити за потреби відповідні зміни, вивчати найкращі зарубіжні практики протидії високопосадовій корупції.

Заслужують на увагу запропоновані пропозиції змін до законодавства України, що сприятимуть ефективнішому регулюванню співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами, зокрема: розробити

міжвідомчу Інструкцію про взаємодію Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами у протидії злочинності, яка б структурно містила:

1. Загальні положення: мета, цілі, принципи організації співпраці (зокрема, принцип чіткої комунікації, принцип взаємної поваги, принцип спільного підходу, принцип постійного вдосконалення).

2. Повноваження Державного бюро розслідувань та інших правоохоронних органів у процесі їх співпраці, розмежування їх функцій, межі повноважень усіх суб'єктів взаємодії, способи спільної діяльності.

3. Алгоритм обміну інформацією між правоохоронними органами, включаючи типи інформації, якими слід здійснювати обмін, процедури для своєчасного та точного обміну інформацією.

4. Вирішення конфліктів: вказівки щодо того, як слід вирішувати конфлікти та розбіжності між правоохоронними органами, зокрема, хто має брати участь у вирішенні конфлікту та які кроки слід вжити, щоб не перешкоджати розслідуванню.

5. Навчання та освіта: вимоги до підготовки та освіти працівників правоохоронних органів, які беруть участь у спільних розслідуваннях.

6. Моніторинг і оцінка ефективності спільної діяльності правоохоронних органів, включаючи встановлення показників для вимірювання успіху, проведення регулярних оцінок і внесення коригувань за потреби.

7. Ситуативні приклади співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами із роз'ясненням дій, які необхідно вчинити кожному суб'єкту спільної діяльності в конкретному випадку (с. 131 дисертації).

Цікавими є пропозиції Р. В. Лисаковського щодо оптимізації адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва Державного бюро розслідувань шляхом реалізації наступних напрямів:

1) розвиток та поглиблення співпраці з іншими країнами, що мають подібні органи розслідування, шляхом укладення двосторонніх договорів. Для цього

доцільно створювати спеціальні робочі групи, які будуть займатися вирішенням конкретних завдань та обміном досвіду;

2) розвиток мережі дипломатичних зв'язків, щоб у разі потреби ефективно та оперативно звертатися до правоохоронних органів інших країн з проханням про допомогу у розслідуванні злочинів;

3) забезпечення підвищення кваліфікації співробітників Державного бюро розслідувань, зокрема у галузі міжнародного співробітництва. Для цього доцільно організувати спеціалізовані семінари, тренінги та курси підвищення кваліфікації;

4) розвиток співпраці з міжнародними організаціями у сфері протидії злочинності з метою поглиблення знань про міжнародні стандарти та специфіку розслідування окремих видів кримінальних правопорушень (наприклад, із Організацією економічного співробітництва та розвитку для боротьби зі злочинами, пов'язаними з корупцією та економічними злочинами);

5) використання сучасних технологій для покращення міжнародного співробітництва (с. 177 дисертації).

На підставі вищенаведеного, а також інших положень, що містяться у дисертації і відзначаються науковою новизною, вважаю, що дисертаційна робота Р. В. Лисаковського характеризується достатньо високим рівнем наукової новизни.

Практична цінність отриманих результатів. Сформульовані в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані у різних напрямках діяльності. Так, у науково-дослідній діяльності – для подальшого вивчення та наукового аналізу адміністративно-правових аспектів співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами. У правотворчості – для удосконалення законодавчих та інших нормативних актів щодо протидії злочинності та діяльності у цій сфері Державного бюро розслідувань. У практичній діяльності Державного бюро розслідувань з реалізації його

повноважень. У навчальному процесі закладів вищої освіти - під час проведення лекційних та практичних занять з дисциплін: «Адміністративне право», «Кримінальне право», «Судові та правоохоронні органи України», «Кримінальний процес».

Повнота викладу положень дисертації в опублікованих працях. Основні наукові положення, висновки та пропозиції, сформульовані в дисертації, достатньо повно відображені в авторефераті та 8 наукових статтях, з яких 3 опубліковано у фахових виданнях України, одна – у фаховому виданні іншої держави, та 4 тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Автореферат дисертації відповідає її змісту, відображає основні результати роботи, а також оформлений відповідно до вимог, встановлених у законодавстві.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Надаючи загальну позитивну оцінку дисертаційному дослідженню, варто вказати на окремі недоліки та дискусійні положення, що містяться в тексті роботи.

1. Визначаючи суб'єктне коло взаємодії Державного бюро розслідувань, автор зазначає, що співпрацю з органами державної влади видається за можливе характеризувати у двох розуміннях: 1) у широкому – співпраця Державного бюро розслідувань відбувається з усіма законодавчо визначеними державними інституціями; 2) у вузькому – співпраця Державного бюро розслідувань відбувається з спеціальними структурами, уповноваженими безпосередньо виконувати правоохоронні функції (с. 61 дисертації). Проте, автор залишає поза вичерпною увагою перелік таких органів та характеристику особливостей співпраці із кожним з них.

2. Аналізуючи функції та повноваження Державного бюро розслідувань, автор зауважує, що для ефективної діяльності правоохоронних органів, а у даному випадку виділяємо Державне бюро розслідувань, «необхідною є реалізація низки системних заходів, серед яких «...8) сприяння здійсненню контролю за діяльністю правоохоронної структури усіма зацікавленими суб'єктами: владою,

громадськістю, міжнародними інституціями» (с. 82 дисертації). Водночас, необхідно було повніше розкрити сутність такого контролю, що дозволило б більш комплексно проаналізувати питання належної діяльності правоохоронних органів, що виступає важливою передумовою їх подальшої ефективної співпраці.

3. Опрацювавши принципи організації та діяльності Державного бюро розслідувань як суб'єкта взаємодії з іншими правоохоронними органами, автором зроблено висновок, що наявні етичні правила професійної діяльності працівників Державного бюро розслідувань є досить загальними і не містять деталізованої схеми дій, практичних кейсів, роз'яснень у різних випадках виникнення потенційного та реального конфлікту інтересів, а тому автор пропонує розробити Рекомендації щодо запобігання виникненню реального чи потенційного конфлікту інтересів у діяльності працівників Державного бюро розслідувань (с. 135 дисертації). На мою думку, слід детальніше обґрунтувати важливість розроблення вказаних Рекомендацій у контексті співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами.

4. У підрозділі 2.2. «Адміністративно-правове регулювання співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами» автор вказує на недостатнє нормативне забезпечення окремих аспектів співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами і зауважує, що необхідно врегулювати форми взаємодії та сутність заходів спільної діяльності (с. 100 дисертації). Водночас, вважаю за доцільне фундаментальніше дослідити зміст форм та заходів такої співпраці.

Висновок. Наведені зауваження носять характер побажань і не впливають на позивну оцінку дослідження. Отже, за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю і достовірністю, науковою і практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях, а також за оформленням дисертація Лисаковського Романа Володимировича «Адміністративно-правові аспекти співпраці Державного бюро

розслідувань з іншими правоохоронними органами» відповідає вимогам, які встановлені у пункті 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, і які висуваються до кандидатських дисертацій.

На підставі викладеного вважаю, що дисертація Лисаковського Романа Володимировича «Адміністративно-правові аспекти співпраці Державного бюро розслідувань з іншими правоохоронними органами» є завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного права. Автор дисертації на основі публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент -

професор кафедри адміністративної діяльності

факультету правоохоронної діяльності Національної академії

Державної прикордонної служби України

імені Богдана Хмельницького

доктор юридичних наук, професор

«27» листопада 2023 р.

Валентин ЗЬОЛКА

